

УДК 342. 9

DOI: 10.33663/1563-3349-2026-100-109

ISSN 1563-3349

Л. Є. КИСІЛЬ

ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Охарактеризовано гарантії реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах правового режиму воєнного стану. Обґрунтовано, що спеціальними (юридичними) гарантіями реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади є система нормативних та інституційних засобів, що забезпечують законність реалізації компетенції органами виконавчої влади. Доведено, що нормативними гарантіями реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади є закріплення їх правового статусу в Конституції та законах України, що визначають межі їх повноважень та відповідальність. Визначено, що інституційними гарантіями реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади є конституційний контроль, судовий контроль, парламентський контроль і президентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади, контроль Ради національної безпеки і оборони України, внутрішній (адміністративний) контроль. Зроблено висновок про те, що завдяки існуванню гарантій в умовах війни адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади не редукується до доцільності, а зберігає свою правову природу, функціонуючи у координатах верховенства права.

Ключові слова: адміністративна правосуб'єктність, органи виконавчої влади, правовий режим воєнного стану, трансформація адміністративної правосуб'єктності, нормативні гарантії реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади, інституційні гарантії реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади.

Kysil Liudmyla. Guarantees of the implementation of the administrative legal personality of the executive authorities of Ukraine under the legal regime of martial law

The article describes the guarantees of the implementation of the administrative legal personality of executive bodies under the legal regime of martial law. It is substantiated that special (legal) guarantees for the implementation of the administrative legal personality of executive bodies are a system of regulatory and institutional means that ensure the legality of the implementation of competence by executive bodies. It is proven that the regulatory guarantees for the implementation of the administrative legal personality of executive bodies are the consolidation of their legal status in the Constitution and laws of Ukraine, which determine the limits of their powers and responsibilities. It has been determined that the institutional guarantees for the implementation of the administrative legal personality of executive bodies are constitutional control; judicial control, parliamentary control and Presidential control over the activities of executive bodies, control of the National Security and Defense Council of Ukraine, internal (administrative) control. The conclusion is made that, due to the existence of guarantees in wartime, the administrative legal personality of executive bodies is not reduced to expediency, but retains its legal nature, functioning within the coordinates of the rule of law.

Key words: *administrative legal personality, executive bodies, legal regime of martial law, transformation of administrative legal personality, regulatory guarantees of the implementation of administrative legal personality of executive bodies, institutional guarantees of the implementation of administrative legal personality of executive bodies.*

Реалізація адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади залежить від встановленої і функціонуючої в суспільстві системи гарантій, які традиційно поділяють на загальні (політичні, економічні, ідеологічні) та спеціальні (правові, юридичні).

У юридичній науці правові гарантії розуміють як систему умов, засобів забезпечення тих чи інших правових явищ. Переважна більшість дослідників запозичує таке розуміння гарантій для дослідження гарантій прав і свобод громадян [1], гарантій реалізації адміністративно – правового статусу[2], гарантій прав і свобод людини у сфері національної безпеки в умовах воєнного стану [3], гарантій реалізації дискреційних повноважень органів виконавчої влади [4] тощо.

З огляду на наш предмет дослідження, спеціальними гарантіями реалізації адміністративної правосуб'єктності органів вико-

навчої влади є система нормативних та інституційних засобів, що забезпечують законність реалізації компетенції органами виконавчої влади. Ці гарантії різноманітні за своїм змістом та формою, мають виключний характер (стосуються уповноважених суб'єктів-органів виконавчої влади) і виступають правовими засобами обмеження функціонування органів виконавчої влади, що мають забезпечити неприпустимість їх свавілля у нормотворчій та правозастосовній діяльності. Їх призначення полягає не тільки у створенні матеріально-правових та процедурно-правових меж реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади, але також у неухильному втіленні в життя правових норм, адміністративно - правовому захисті прав і свобод громадян.

В умовах правового режиму воєнного стану зміст адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади зазнає істотних змін, що зумовлено їх функціонуванням в режимі підвищеної загрози державному суверенітету та національній безпеці. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження гарантій реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах війни.

Стан дослідження проблеми. Окремі аспекти адміністративної правосуб'єктності розглядаються у працях В. Авер'янова, О. Андрійко, Ю. Битяка [5], В. Бортник [6], В. Галунька [7], О. Кузьменко [8], П. Лютікова [9], Т. Мацелик [10], Р. Мельника [11], В. Колпакова [12], С. Стеценка [13], О. Зубрицької [14], Т. Коломoeць [15], Л. Кисіль [16], Л. Біла-Тіунової [17], Ю. Дем'янчука [18], М. Джафарової [19], М. Костіва [20], Б. Мельниченко [21], А. Пасічника [22] та ін. Питання гарантій у сфері адміністративно-правового регулювання стало предметом наукових розвідок А. Гріня [4], Д. Іщук [2], Т. Кожемякіної [2], Ю. Лозинського [1], С. Костюкевича [2], М. Ковалів, В. Яремко, Л. Кузьо [1] та ін. Віддаючи належне проведеним науковим пошукам шановних дослідників, слід визнати, що на сьогодні відсутні комплексні дослідження гарантій та меж реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади в умовах війни.

Мета дослідження – на підставі аналізу вітчизняного законодавства та практики його застосування дослідити гарантії реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади України в умовах правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Наукові джерела визначають гарантії як систему нормативних та інституційних засобів, що забезпечують, з огляду на наш предмет дослідження, правомірну реалізацію повноважень органів виконавчої влади. Зокрема, серед гарантій реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади пропонуємо виділяти наступні:

1) *нормативні гарантії* – закріплення правового статусу органів виконавчої влади у Конституції [23] та законах України, що визначають межі їх повноважень та відповідальність.

При цьому ключового значення набуває насамперед стаття 8 Конституції України, що закріплює принцип верховенства права, який в умовах війни виконує функцію нормативного обмежувача дискреції органів виконавчої влади, виступає критерієм правомірності прийнятих ними рішень і є основою судового контролю за діяльністю органів виконавчої влади. Не менш важливими є і частина 2 статті 6, за якою «органи виконавчої влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах та відповідно до законів України», і частина 2 статті 19 Конституції України, згідно якої «органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України», і статті 113-120, які визначають статус Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади. Таким чином, навіть в умовах війни органи виконавчої влади не набувають «надконституційного» статусу.

Серед законодавчих актів варто насамперед згадати не лише так звані «компетенційні» закони – Закон України «Про Кабінет Міністрів України»[24], Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» [25], Закон України «Про місцеві державні адміністрації»[26], а й Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [27], який, серед іншого, визначає правові засади діяльності органів виконавчої влади, військових адміністрацій, їх взаємодію, порядок запровадження спеціальних заходів в умовах війни. Такий підхід законодавця означає, що адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади реалізується у формалізованих межах, визначених законом;

2) *інституційні гарантії*, які мають за мету забезпечити баланс між ефективністю здійснюваного органами виконавчої влади дер-

жавного управління/ регулювання та адміністративно-правовим захистом прав фізичних та юридичних осіб. Серед таких інституційних гарантій доцільно виділити *конституційний контроль; судовий контроль, парламентський контроль і президентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади; контроль Ради національної безпеки і оборони України, внутрішній (адміністративний) контроль.*

Так, до повноважень Конституційного Суду України належать вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України (ст. 150 Конституції України, ст. 7 Закону України «Про Конституційний Суд України» [28]). Зокрема, Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 2 грудня 2019 року № 11-р/2019 вказує, що «відповідно до статті 150 Основного Закону України до повноважень Конституційного Суду України належить:

1) вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність): законів та інших правових актів Верховної Ради України; актів Президента України; актів Кабінету Міністрів України; правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (за конституційними поданнями: Президента України; щонайменше сорока п'яти народних депутатів України; Верховного Суду; Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; Верховної Ради Автономної Республіки Крим)» [29].

Варто також звернути увагу на Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000), згідно з яким «рішення Конституційного Суду України незалежно від того, визначено в них порядок і строки їх виконання чи ні, є обов'язковими до виконання на всій території України; органи державної влади, органи Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, посадові та службові особи, громадяни та їх об'єднання, іноземці, особи без громадянства повинні утримуватись від застосування чи використання правових актів або їх положень, визнаних неконституційними; рішення Конституційного Суду України мають пряму дію і для набрання чинності не потребують підтверджень з боку будь-яких органів державної влади; обов'язок виконання рішення Конституційного Суду України є вимогою Конституції України, яка має найвищу юридичну силу щодо всіх інших нормативно-право-

вих актів; додаткове визначення у рішеннях, висновках Конституційного Суду України порядку їх виконання не скасовує і не підміняє загальної обов'язковості їх виконання (абзаци другий, третій, шостий пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000) [30]

Заслуговує на увагу і позиція Конституційного Суду України, викладена у Рішенні від 8 червня 2016 року № 4-рп/2016), згідно з якою «законои, інші правові акти або їх окремі положення, визнані неконституційними, не можуть бути прийняті в аналогічній редакції, оскільки рішення Конституційного Суду України є обов'язковими до виконання на території України, остаточними і не можуть бути оскаржені; повторне запровадження правового регулювання, яке Конституційний Суд України визнав неконституційним, дає підстави стверджувати про порушення конституційних приписів, згідно з якими закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй» (абзац другий пункту 7 мотивувальної частини Рішення від 8 червня 2016 року № 4-рп/2016) [31].

У пункті 8.3 Рішення № 8-р(П)/2024 від 18 липня 2024 року Конституційний Суд України зауважує, що «і в умовах воєнного стану верховенство Конституції України та її принципів, зокрема верховенства права, поділу влади, поваги до прав і свобод людини, є основами демократичного конституційного ладу України. Саме Конституція України у мирний час та в умовах воєнного стану встановлює механізм запровадження засобів обмеження прав і свобод людини» [32]. Власне, це означає, що правовий режим воєнного стану не є підставою для відступу від конституційної моделі правової держави.

Щодо питання *судового контролю* як різновиду інституційних гарантій реалізації адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади варто насамперед зазначити, що суди здійснюють контроль за рішеннями, діями чи бездіяльністю органів виконавчої влади, і звернути увагу на Розділ VIII Конституції України, а також частину 2 статті 12-2 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», де вказується, що «повноваження судів, органів та установ системи правосуддя, передбачені Конституцією України, в умовах правового режиму воєнного стану не можуть бути обмежені». Важливою також видається і стаття 26 означеного

Закону, яка забороняє скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства, створення надзвичайних та особливих судів; і частина 2 статті 9, згідно з якою «Кабінет Міністрів України, інші органи державної влади, військове командування, військові адміністрації, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України».

Про неможливість відступу від засадничих судових гарантій навіть в умовах надзвичайних правових режимів йдеться і у Доповіді про дотримання принципів демократії, прав людини та правовладдя в умовах надзвичайного стану (*Report – Respect for democracy, human rights and the rule of law during states of emergency*), ухваленій Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеційська Комісія) 19 червня 2020 року в спосіб письмової процедури, яка замінила 123-тє пленарне засідання [CDL-AD(2020)014]. Зокрема, наголошується, що «навіть в умовах надзвичайного стану переважну силу повинен мати засадничий принцип правовладдя <...>. Правовладдя означає, що органи влади зобов'язані діяти в межах закону, а їхні заходи мають переглядати незалежні суди» [33].

На необхідність органів виконавчої влади діяти у межах закону звертається увага і у Висновку Великої Палати Верховного Суду, викладеному в Постанові від 19 жовтня 2023 року по справі № 9901/43/21 (п.п. 54-57), згідно з яким «частина друга статті 19 Конституції України зобов'язує органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Указана норма Основного Закону означає, що суб'єкт владних повноважень зобов'язаний діяти лише на виконання закону, за умов і обставин, визначених ним, вчиняти дії, не виходячи за межі прав та обов'язків, дотримуватися встановленої законом процедури, обирати лише встановлені законодавством України способи правомірної поведінки під час реалізації своїх владних повноважень. При цьому, вжите законодавцем формулювання «на підставі» означає, що суб'єкт владних повноважень зобов'язаний діяти на виконання закону, за умов та обставин, визначених ним. «У межах повноважень» означає, що суб'єкт владних повноважень

повинен приймати рішення та вчиняти дії відповідно до встановлених законом повноважень, не перевищуючи їх. «У спосіб» означає, що суб'єкт владних повноважень зобов'язаний дотримуватися встановленої законом процедури і форми прийняття рішення або вчинення дії і повинен обирати лише визначені законом засоби» [34].

Згідно із статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України «завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень» [35]. Підтвердженням дотримання повноцінного стандарту судового контролю за рішеннями, діями чи бездіяльністю органів виконавчої влади є, до прикладу, Постанови Касаційного адміністративного Суду в складі Верховного Суду від 06 лютого 2025 року в справі № 120/11036/23х[36], від 27 лютого 2025 року в справі № 380/26982/23[37] від 16 квітня 2025 року в справі № 140/5720/24[38], від 16 квітня 2025 року в справі № 320/8487/24[39], від 25 серпня 2025 року в справі № 200/5217/20-а[40], від 19 травня 2025 року в справі № 420/17630/24[41], від 26 листопада 2025 року в справі №420/31220/24[42] та ін.

Особливого значення в умовах правового режиму воєнного стану набуває *парламентський контроль* (стаття 85 Конституції України), який є зовнішнім контролем за діяльністю органів виконавчої влади і реалізується через заслуховування звітів Уряду; діяльність профільних комітетів; тимчасові слідчі комісії; механізм депутатських запитів, діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Наприклад, Уповноважений має право звертатися до Конституційного Суду України з поданням про відповідність Конституції України актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, які стосуються прав і свобод людини і громадянина (п. 3 ч. 1 ст. 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» [43]); вимагати від посадових і службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності сприяння проведенню перевірок діяльності

підконтрольних і підпорядкованих їм підприємств, установ, організацій, виділення спеціалістів для участі у проведенні перевірок, експертиз і надання відповідних висновків (п. 6 ч. 1 ст. 13 цього Закону) та ін.

Так, за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу першого пункту 40 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України Конституційним Судом України у рішенні 11 жовтня 2018 року в справі №7-р/2018 [44] була висловлена правова позиція, відповідно до якої органу виконавчої влади, що ухвалює рішення, повинні надаватися дискреційні повноваження (де це необхідно) за умови наявності процедур, що унеможливають зловживання ними. У цьому контексті закон, яким надаються дискреційні повноваження органу виконавчої влади (посадовій особі), повинен чітко і зрозуміло вказати на обсяг такої дискреції. У той же час відповідати верховенству права, якщо надана законом органу чи посадовій особі дискреція матиме характер необмеженої влади. Тобто закон повинен вказати на обсяг будь-якої дискреції та на спосіб її здійснення із достатньою чіткістю, аби особа мала змогу відповідним чином захистити себе від свавільних дій влади.

Президентський контроль у сфері виконавчої влади пов'язаний з правами Президента України, наприклад щодо: зупинення дії актів Кабінету Міністрів України з мотивів їх невідповідності Конституції з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності; скасування актів Ради Міністрів Автономної Республіки Крим (пункти 15, 16 частини 1 статті 106 Конституції України); призначення на посади і звільнення з посад за поданням Кабінету Міністрів України голів місцевих державних адміністрацій (частина 4 статті 118 Конституції України); скасування рішень голів місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та законам України, іншим актам законодавства України (частина 8 статті 118 Конституції України).

В умовах правового режиму воєнного стану, з огляду на статтю 27 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», контроль за діяльністю військового командування, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування здійснює також *Рада національної безпеки і оборони України*. Однак згідно із статтею 1

Закону [45] Рада національної безпеки і оборони (далі – РНБО) є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. Тому, з огляду на такий правовий статус, навряд чи може здійснювати повноцінний контроль за діяльністю органів виконавчої влади. Водночас, згідно із статтею 10 Закону, Рішення РНБО, введені в дію указами Президента України, є обов'язковими до виконання органами виконавчої влади. У наукових джерелах стверджується, що, по-перше, значення і роль РНБО в умовах війни значно зросли [46, с. 98], «РНБО перетворилася на центральний штаб стратегічного управління країною: її рішення, введені в дію указами Президента, стали дієвим інструментом швидкого реагування на динамічні виклики безпеці» [47, с. 332]. По-друге, РНБО фактично виступає продовженням владної вертикалі Президента у сфері безпеки [48, с.69].

На нашу думку, стаття 27 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» має застосовуватися у сукупності із статтею 3 Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони», де вказується, що в умовах воєнного стану РНБО здійснює контроль за діяльністю органів виконавчої влади *лише у сфері національної безпеки і оборони*.

Контроль у системі органів виконавчої влади за реалізацією адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади є внутрішнім (адміністративним) контролем, що здійснюється самими органами виконавчої влади.. Ієрархічний характер контролю в сфері виконавчої влади передбачає його проведення вищим органом (посадовою особою) стосовно підлеглих органів чи посадових осіб.

Кабінет Міністрів України, як вищий орган у системі органів виконавчої влади, здійснює контроль за усіма органами виконавчої влади. Контрольні повноваження Кабінету Міністрів України закріплені в Конституції, інших нормативних актах України. Так, згідно із пунктом 2 статті 19 Закону Кабінет Міністрів України здійснює постійний контроль за виконанням органами виконавчої влади Конституції України та інших актів законодавства України, вживає заходів щодо усунення недоліків у роботі зазначених органів. У сферах правової політики, законності, забезпечення прав і свобод людини та громадянина здійснює контроль за додержанням законодавства органами виконавчої влади, їх посадовими особами,

а також органами місцевого самоврядування з питань виконання ними делегованих повноважень органів виконавчої влади (пункт 3 частини 1 ст. 20 цього Закону). Результати контрольної діяльності Кабінету Міністрів України знаходять відображення в постановах і розпорядженнях, які він видає.

Не менш важливим є *контроль центральних органів виконавчої влади*. Їх контрольні повноваження закріплені у відповідних нормативних актах. Найчастіше це Положення про те чи інше міністерство, інший центральний орган виконавчої влади. Здійснюваний ними контроль може мати як відомчий, так і надвідомчий характер.

Місцеві державні адміністрації та їх голови при здійсненні своїх повноважень відповідальні перед Президентом України та Кабінетом Міністрів України, підзвітні і підконтрольні Кабінету Міністрів України. Голови обласних державних адміністрацій інформують Президента України і Кабінет Міністрів України та щорічно звітують перед ними про виконання місцевою державною адміністрацією покладених на неї повноважень, а також суспільно-політичне, соціально-економічне, екологічне та інше становище на відповідній території, вносять пропозиції з питань удосконалення законодавства України і практики його реалізації, системи державного управління. Структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій підзвітні та підконтрольні відповідним міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади. У разі визнання міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади незадовільною роботи відповідного структурного підрозділу місцевої державної адміністрації або їх керівників міністр чи керівник іншого центрального органу виконавчої влади звертається з відповідним вмотивованим поданням до голови місцевої державної адміністрації. Голова місцевої державної адміністрації зобов'язаний розглянути це подання і не пізніше ніж у місячний термін прийняти рішення та дати обґрунтовану відповідь. Голова місцевої державної адміністрації має право порушувати перед міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади вмотивовані питання про відповідність займаній посаді керівників їх територіальних органів, на підставі чого міністерство, інший центральний орган виконавчої влади повинен у місячний термін прийняти рішення та дати обґрунто-

вану відповідь (статті 30, 31 Закону України «Про місцеві державні адміністрації»).

Висновки. Адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади в умовах війни має динамічний і трансформаційний характер. Гарантії її реалізації формують багаторівневу систему: конституційні; законодавчі; інституційні. Саме тому в умовах війни адміністративна правосуб'єктність органів виконавчої влади не редукується до доцільності, а зберігає свою правову природу, функціонуючи у координатах верховенства права.

1. Лозинський Ю. Р. Адміністративно-правові гарантії прав фізичних і юридичних осіб при здійсненні державного нагляду і контролю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 393-396; Ковалів М. В. Яремко В. Я., Кузьо Л. І. Гарантії забезпечення прав та свобод людини у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. *Соціально-правові студії*. 2019. Вип. 1 (3). С. 57–62 та ін. 2. Іщук Д.О. Гарантії реалізації адміністративно-правового статусу Національного антикорупційного бюро України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 324–327; Костюкевич С. Гарантії реалізації та захисту адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи у публічній сфері. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. Том 2. (№72). 2022 С. 257–261; Кожемякіна Т. В Гарантії реалізації адміністративно-правового статусу Уповноваженого у справах ЄСПЛ: сучасний стан та перспективи розвитку. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 6. С. 462-466 та ін. 3. Беззубов Д.О. Адміністративно-правові гарантії прав і свобод людини у сфері національної безпеки в умовах воєнного стану. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2025. № 3(33). С. 87-97. DOI: 10.34015/2523-4552.2025.3.09. 4. Грінь А. А. Дискреційні повноваження органів виконавчої влади України та їх реалізація: дис.... к.ю.н.Київ, 2019. 256 с. 5. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / В. Авер'янов, О. Андрійко, Ю. Битяк та ін. Київ : Юридична думка, 2004. Т. 1. 584 с. 6. Бортник В. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Персонал, 2012. 222 с. 7. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтєвський, О. Кузьменко та ін.; за заг. ред В. Галуцька, О. Правотворової. Херсон: Олді-плюс, 2021. 656 с. 8. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтєвський, О. Кузьменко, С. Стеценко та ін. Херсон : Олді-плюс, 2018. 446 с. 9. Лютіков П. С. Юридичні особи як суб'єкти адміністративного права: дис. .... докт. юрид. н. Запоріжжя, 2013. 454 с. 10. Мацелик Т. Адміністративна правосуб'єктність як онтологічна здатність особи бути суб'єктом адміністративного права. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Вип. 597. С. 90–94. 11. Бевзенко В., Мельник Р. Загальне адміністративне

право: навч. посіб./ за заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваїте, 2014. 376 с.

12. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підруч.. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 736 с. **13.** Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Атіка, 2007. 624 с. **14.** Зубрицька О. Адміністративна правосудатність як елемент правосуб'єктності індивідуальних суб'єктів адміністративного права. *Вісник Національної академії прокуратури*. 2015. № 3. С.99-104. **15.** Коломоець Т., П. Лютіков. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб як основа їх адміністративно-правового статусу: теоретико-правовий аналіз. *Право України*. 2013. № 3/4. С. 385-395. **16.** Кисіль Л. Адміністративна правосуб'єктність Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій. *Держава і право*. 2024. Вип. 96. С. 65-78; Кисіль Л. Є. Адміністративна правосуб'єктність керівника та заступників керівника постійно діючого допоміжного органу, утвореного Президентом України, як різновиду національних публічних діячів. *Держава і право*. 2025. № 98. С. 545-565 та ін. **17.** Біла-Тіунова Л. Р. Питання адміністративного права: навч.-метод. посіб. Одеса. 2021. 46 с. **18.** Дем'янчук Ю. Концепція адміністративної процесуальної правосуб'єктності. *Правова інформатика*. 2014. № 1(41). С. 96-101. **19.** Джафарова М. В. Структурні елементи адміністративної процесуальної правосуб'єктності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Т. 2. Вип. 2. С. 32–35. **20.** Костів М. В. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб та особливості її реалізації в адміністративно-деліктних відносинах: дис. ... канд. юрид. н. Київ, 2005. 202 с. **21.** Мельниченко Б. Деякі питання щодо адміністративної правосуб'єктності органів публічного управління у країнах Європейського Союзу. 2021. № 7. С. 179-181. **22.** Пасічник А. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб приватного права: монографія. Суми: Мрія, 2014. 126 с. **23.** Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 01.04.2026). **24.** Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>. **25.** Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>. **26.** Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>. **27.** Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. **28.** Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>. **29.** Рішення Конституційного Суду України від 2 грудня 2019 року № 11-п/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-19#Text>. **30.** Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-00#Text>. **31.** Рішення Конституційного Суду України від 8 червня

2016 року № 4-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-16#Text>. **32.** Рішення Конституційного Суду України № 8-п(II)/2024 від 18 липня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-24#Text>. **33.** Доповідь про дотримання принципів демократії, прав людини та правовладдя в умовах надзвичайного стану, ухвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеційська Комісія) 19 червня 2020 року у спосіб письмової процедури. URL: [https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-PI\(2020\)005rev-e](https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-PI(2020)005rev-e). **34.** Постанова Великої Палати Верховного Суду від 19 жовтня 2023 року по справі № 9901/43/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114685583>. **35.** Колекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>. **36.** Постанова Верховного Суду від 06 лютого 2025 року у справі № 120/11036/23х. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124983811>. **37.** Постанова Верховного Суду від 27 лютого 2025 року у справі № 380/26982/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125484121>. **38.** Постанова Верховного Суду від 16 квітня 2025 року у справі № 140/5720/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126667520>. **39.** Постанова Верховного Суду від 16 квітня 2025 року у справі № 320/8487/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126667471>. **40.** Постанова Верховного Суду від 25 серпня 2025 року у справі № 200/5217/20-а. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129761669>. **41.** Постанова Верховного Суду від 19 травня 2025 року у справі № 420/17630/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127443909>. **42.** Постанова Верховного Суду від 26 листопада 2025 року у справі № 420/31220/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132102706>. **43.** Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>. **44.** Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2018 року у справі №7-п/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-18#Text>. **45.** Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>. **46.** Гнатишин М. Діяльність Президента України і Ради національної безпеки та оборони в умовах воєнного стану. *Вісник Прикарпатського університету*. Сер. Політологія. 2026. Вип. 22. С. 95-104. **47.** Насонов М. Роль органів державної влади у системі забезпечення національної безпеки України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. Право. 2025. № 90(3). С. 330-335. **48.** Стрижак О. Еволюція повноважень Президента України в умовах повномасштабної російсько-української війни. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. 2025. № 4(68). С. 68-75.

References

1. Lozynskiy Yu. R. Administratyvno-pravovi harantii prav fizychnykh i yurydychnykh osib pry zdiisnenni derzhavnoho nahliadu i kontroliu. *Yurydychnyi*

naukovy elektronnyi zhurnal. 2022. № 5. S. 393-396; Kovaliv M. V. Yaremko V. Ya., Kuzo L. I. Harantii zabezpechennia prav ta svobod liudyny u provadzheni u spravakh pro administratyvni pravoporushennia. *Sotsialno-pravovi studii*. 2019. Vyp. 1 (3). S. 57–62 ta in. **2.** Ishchuk D. O. Harantii realizatsii administratyvno-pravovoho statusu Natsionalnogo antykoruptsiinoho biuro Ukrainy. *Porivnialno-analitychne pravo*. 2020. № 1. S. 324–327; Kostiukevych S. Harantii realizatsii ta zakhystu administratyvno-pravovoho statusu pryvatnoi fizychnoi osoby u publichnii sferi. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu*. Seria: Pravo. Tom 2. (№ 72). 2022 S. 257–261; Kozhemiakina T.V Harantii realizatsii administratyvno- pravovoho statusu Upovnovazhenoho u spravakh YeSPL: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku. *Elektronne naukove vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo»*. 2023. №6. S. 462-466 ta in. **3.** Bezzubov D.O. Administratyvno-pravovi harantii prav i svobod liudyny u sferi natsionalnoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu. *Visnyk penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy*. 2025. № 3(33). S. 87-97. DOI: 10.34015/2523-4552.2025.3.09. **4.** Hrin A.A. Dyskretsiini povnovazhennia orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy ta yikh realizatsiia: dys.... k.i.u.n.Kyiv, 2019. 256 s. **5.** Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs: pidruchnyk: u 2 t. / V. Averianov, O. Andriiko, Yu. Bytiak ta in. Kyiv: Yurydychna dumka, 2004. T. 1. 584 s. **6.** Bortnyk V. Administratyvne pravo Ukrainy: navch. posib. Kyiv: Personal, 2012. 222 s. **7.** Administratyvne pravo Ukrainy. Povnyi kurs: pidruchnyk / V. Halunko, P. Dikhtiiivskyyi, O. Kuzmenko ta in.;za zah. red V. Halunka, O. Pravotvorovoi. Kherson: Oldi-plius, 2021.656 s. **8.** Administratyvne pravo Ukrainy. Povnyi kurs: pidruchnyk / V. Halunko, P. Dikhtiiivskyyi, O. Kuzmenko, S. Stetsenko ta in. Kherson : Oldi-plius, 2018. 446 s. **9.** Liutikov P. S. Yurydychni osoby yak subiekty administratyvnoho prava: dys. ... dokt. yuryd. n. Zaporizhzhia, 2013. 454 s. **10.** Matselyk T. Administratyvna pravosubiektnist yak ontolohichna zdatnist osoby buty subiektom administratyvnoho prava. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*. 2011. Vyp. 597. S. 90–94. **11.** Bevzenko V., Melnyk R. Zahalne administratyvne pravo: navch. posib./ za zah. red. R.S. Melnyka. Kyiv: Vaite, 2014. 376 s. **12.** Kolpakov V. K. Administratyvne pravo Ukrainy: pidruch.. Kyiv: Yurinkom Inter, 1999. 736 s. **13.** Stetsenko S. H. Administratyvne pravo Ukrainy: navch. posib. Kyiv: Atika, 2007. 624 s. **14.** Zubrytska O. Administratyvna pravozdatnist yak element pravosubiektnosti indyvidualnykh subiektiv administratyvnoho prava. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury*. 2015. № 3. S.99-104. **15.** Kolomoiets T., P. Liutikov. Administratyvna pravosubiektnist yurydychnykh osib yak osnova yikh administratyvno-pravovoho statusu: teoretyko-pravovyi analiz. *Pravo Ukrainy*. 2013. № 3/4. S. 385-395. **16.** Kysil L. Administratyvna pravosubiektnist Ukrainskoho natsionalnogo ofisu intelektualnoi vlasnosti ta innovatsii. *Derzhava i pravo*. 2024. Vyp. 96. S. 65-78; Kysil L. Ie. Administratyvna pravosubiektnist kerivnyka ta zastupnykiv kerivnyka postiino diuchoho dopomizhnogo orhanu, utvorenoho Prezydentom Ukrainy, yak riznovydu natsionalnykh publichnykh

diiachiv. *Derzhava i pravo*. 2025. № 98. S. 545-565 ta in. **17.** Bila-Tiunova L. R. Pytannia administratyvnoho prava: navch.-metod. posib. Odesa, 2021. 46 s. **18.** Demianchuk Yu. Kontseptsiiia administratyvnoi protsesualnoi pravosubiektnosti. *Pravova informatyka*. 2014. №1(41). S. 96-101. **19.** Dzhafarova M. V. Strukturni elementy administratyvnoi protsesualnoi pravosubiektnosti. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*. 2016. T. 2. Vyp. 2. S. 32–35. **20.** Kostiv M. V. Administratyvna pravosubiektnist yurydychnykh osib ta osoblyvosti yii realizatsii v administratyvno-deliktnykh vidnosynakh: dys. ... kand. yuryd. n. Kyiv, 2005. 202 s. **21.** Melnychenko B. Deiaki pytannia shchodo administratyvnoi pravosubiektnosti orhaniv publichnoho upravlinnia u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu. 2021. № 7. S. 179 -181. **22.** Pasichnyk A. Administratyvna pravosubiektnist yurydychnykh osib pryvatnoho prava: monohrafiia. Sumy: Mriia, 2014. 126 s. **23.** Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. **24.** Pro Kabinet Ministriv Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 27 liutoho 2014 roku № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>. **25.** Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady: Zakon Ukrainy vid 17 bereznia 2011 roku № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>. **26.** Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 9 kvitnia 1999 roku № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>. **27.** Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 2015 roku № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. **28.** Pro Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13 lypnia 2017 roku № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text/> **29.** Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 2 hrudnia 2019 roku № 11-r/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-19#Text>. **30.** Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 14 hrudnia 2000 roku № 15-rp/2000 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-00#Text>. **31.** Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 8 chervnia 2016 roku № 4-rp/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-16#Text>. **32.** Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy № 8-r(II)/2024 vid 18 lypnia 2024 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-24#Text>. **33.** Dopovid pro dotrymattia pryntsyypiv demokratii, prav liudyny ta pravovladdia v umovakh nadzvychainoho stanu, ukhvalena Yevropeiskoiu Komisiieiu «Za demokratiuu cherez pravo» (Venetsiiska Komisiia) 19 chervnia 2020 roku u sposib pysmovoii protsedury. URL: [https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-PI\(2020\)005rev-e](https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-PI(2020)005rev-e). **34.** Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 19 zhovtnia 2023 roku po spravi № 9901/43/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114685583>. **35.** Koleks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy vid 6 lypnia 2005 roku № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>. **36.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 06 liutoho 2025 roku u spravi № 120/11036/23x. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124983811>. **37.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 27 liutoho 2025 roku u spravi

- № 380/26982/23. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/125484121>.
38. Постанова Верховного Суду від 16 квітня 2025 року у справі № 140/5720/24. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/126667520>.
39. Постанова Верховного Суду від 16 квітня 2025 року у справі № 320/8487/24. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/126667471>.
40. Постанова Верховного Суду від 25 серпня 2025 року у справі № 200/5217/20-a. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/129761669>.
41. Постанова Верховного Суду від 19 травня 2025 року у справі № 420/17630/24. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/127443909>.
42. Постанова Верховного Суду від 26 листопада 2025 року у справі № 420/31220/24. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/132102706>.
43. Pro Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1997 roku № 776/97-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
44. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 11 zhovtnia 2018 roku u spravi №7-r/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-18#Text>.
45. Pro Radu natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 bereznia 1998 roku № 183/98-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
46. Hnatyshyn M. Diialnist Prezydenta Ukrainy i Rady natsionalnoi bezpeky ta oborony v umovakh voiennoho stanu. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu*. Ser. Politolohiia. 2026. Vyp. 22. S. 95-104.
47. Nasonov M. Rol orhaniv derzhavnoi vlady u systemi zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Ser. Pravo. 2025. № 90(3). S. 330–335.
48. Stryzhak O. Evoliutsiia povnovazhen Prezydenta Ukrainy v umovakh povnomasshtabnoi rosiisko-ukrainskoi viiny. *Visnyk NTUU «KPI»*. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. 2025. № 4(68). S. 68–75.

Kysil Liudmyla. Guarantees of the implementation of the administrative legal personality of the executive authorities of Ukraine under the legal regime of martial law

The article describes the guarantees of the implementation of the administrative legal personality of executive bodies under the legal regime of martial law. It is substantiated that special (legal) guarantees for the implementation of the administrative legal personality of executive bodies are a system of regulatory and institutional means that ensure the legality of the implementation of competence by executive bodies.

It is proven that the regulatory guarantees for the implementation of the administrative legal personality of executive bodies are the consolidation of their legal status in the Constitution and laws of Ukraine, which determine the limits of their powers and responsibilities. In this case, Article 8 of the Constitution of Ukraine, which enshrines the principle of the rule of law, which in wartime serves as a normative limiter on the discretion of executive bodies, serves as a criterion for the legality of decisions made by them, and is the basis for judicial control over the activities of executive bodies, is of key importance.

No less important are Part 2 of Article 6, according to which «executive bodies shall exercise their powers within the limits established by this Constitution and in accordance with the laws of Ukraine», and Part 2 of Article 19 of the Constitution of Ukraine, according to which «State authorities and local self-government bodies, their officials are obliged to act only on the basis, within the limits of their powers and in the manner provided for by the Constitution and the laws of Ukraine», and Articles 113-120, which determine the status of the Cabinet of Ministers of Ukraine and other executive bodies. Thus, even in times of war, executive authorities do not acquire a «supraconstitutional» status.

Among the legislative acts, it is worth mentioning not only the so-called «competence» laws – the Law of Ukraine «On the Cabinet of Ministers of Ukraine», the Law of Ukraine «On Central Executive Bodies», the Law of Ukraine «On Local State Administrations», but also the Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law», which, among other things, determines the legal principles of the activities of executive bodies, military administrations, their interaction, and the procedure for introducing special measures in wartime. This approach of the legislator means that the administrative legal personality of executive authorities is implemented within the formalized limits defined by law.

It has been determined that the institutional guarantees for the implementation of the administrative legal personality of executive bodies are constitutional control; judicial control, parliamentary control and Presidential control over the activities of executive bodies, control of the National Security and Defense Council of Ukraine, internal (administrative) control.

The conclusion is made that, due to the existence of guarantees in wartime, the administrative legal personality of executive bodies is not reduced to expediency, but retains its legal nature, functioning within the coordinates of the rule of law.

Key words: administrative legal personality, executive bodies, legal regime of martial law, transformation of administrative legal personality, regulatory guarantees of the implementation of administrative legal personality of executive bodies, institutional guarantees of the implementation of administrative legal personality of executive bodies.

Дата першого надходження рукопису до редакції: 04.04.2026 р.

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 14.04.2026 р.

Дата публікації: 28.04.2026 р.